

2.4.12: Performance of students during internship is assessed by the institution in terms of observations of different persons

Two filled in sample observation formats for each of the claimed assessors

सहयोग सेवाभावी संस्था
कॉलेज ऑफ एज्युकेशन, विष्णुपूरी, नांदेड.

(शिक्षणशास्त्र पदवी अभ्यासक्रम)

आंतरवासिता कार्य

प्रात्याक्षिक कार्य

- नियोजन वही -

शैक्षणिक वर्ष २०२२ - २०२३

हजेरी क्र. (०३)

छात्र शिक्षकाचे नाव शेख म. करीम म. अनिस

शाळेचे नाव डि.प.प्रा.केंद्रीय शाळा, धनगवाडी

वर्ग ६.७वी कुल क्रमांक व नाव _____

अध्यापन विषय : हिंदी, इतिहास

शिक्षणशास्त्र पदवी अभ्यासक्रम

आंतरवासिता कार्य

प्रात्यक्षिक कार्य

नियोजन वही

अध्यापक महाविद्यालयाचे नांव : सहयोग सेवाभावी संस्थेचे,

अध्यापक महाविद्यालय, विष्णुपूरी, नांदेड.

छात्रशिक्षकाचे नांव शेख महमद करीम महमद अनिस

पत्ता : देवाळूर नाका, नांदेड

प्रथम वर्ष द्वितीय सत्र हजेरी क्रमांक 03

दिनांक 3/7/2023 ते 11/7/2023

Seey
10/08/2023

प्राचार्याची सही

आंतरवासिता कार्य (Internship)

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठाने एन.सी.टी.ई.च्या मार्गदर्शक तत्वानुसार शै. वर्ष २०१५-१६ पासून शिक्षणशास्त्र पदवी अभ्यासक्रम दोन वर्षांचा करण्याचे ठरविले व ते चालू शै. वर्षापासून अंमलात आणले आहे.

माध्यमिक शिक्षकांच्या सेवापुर्व प्रशिक्षणात हा कार्यकाल वाढविण्यामागे शिक्षणतज्ञाचा फार मोठा विचार आहे. भावी शिक्षक हा ज्ञानाने समृद्ध कलेने पारंगत व अनुभवाने मोठा असेल तरच विद्यार्थी घडवू शकतो. म्हणून प्रशिक्षणार्थीचा अनुभव समृद्ध होण्यासाठी व शालेय स्तरावरील चालणा-या कार्याची ओळख, नियोजन व जबाबदारी सांभाळण्याची कर्तव्यदक्षता त्यांच्या अंगी बाणवण्यासाठी हा आंतरवासिता कालावधी १६ आठवड्यांचा दिलेला आहे. त्यातील ४ आठवडे प्रथम वर्षाकरिता व १२ आठवडे द्वितीय वर्षाकरिता अशी विद्यापीठीय स्तरावर विभागणी केली आहे.

प्रथम वर्षाच्या ४ आठवड्यात करावयाचे कार्य म्हणजे प्रथम आदर्श व नाविन्यपूर्णशाळांची पाहणी करणे. तेथील कार्य व शिस्त समजावून घेणे नंतर नियोजित शाळेवर तज्ञांच्या पाठाचे निरीक्षण करणे व आपल्या अध्यापनात असलेल्या उणिवा दूर करून अधिकाधिक कौशल्यपूर्ण प्रभावी व परिणामकारक अध्यापन करणे.

या सेवाकाळात मानवी संबंधाची जाणीव विद्यार्थ्यांना होईल. समव्यवसायिक शिक्षक, मुख्याध्यापक प्रशासनातील व्यक्ती यांचे संबंध जोपासणे व समायोजन साधण्याची प्रक्रिया समजून घेता येईल.

आंतरवासिता कार्याचे फायदे :

- १) आदर्श व नाविन्यपूर्ण शाळा बनवण्यास प्रेरणा मिळेल.
- २) तज्ञ शिक्षकांच्या पाठांचे निरीक्षण केल्यामुळे आपल्या पाठात सुधारणा घडवून आणता येईल.
- ३) तज्ञांच्या निरीक्षणाखाली पाठ घेतल्यामुळे योग्य ते मार्गदर्शन मिळेल.
- ४) शाळेचे नियम, अटी, शिस्त, जबाबदारी, नियोजन या विषयी सर्वकष माहिती होईल.
- ५) शालेयस्तरावर अध्ययन - अध्यापनाशिवाय चालणाऱ्या कार्याची ओळख होईल.
- ६) अध्यापनाशिवाय शिक्षकांवर असणाऱ्या जबाबदारीची जाणीव होईल.
- ७) खेळाचे, सांस्कृतीक कार्यक्रमाचे, तसेच आयत्यावेळी येणाऱ्या कार्याचे नियोजन करता येईल.
- ८) नेतृत्वगुण वाढीस लागतील.
- ९) अभ्यासपूरक उपक्रमाचे नियोजन करता येईल.
- १०) शिक्षक-विद्यार्थी शिक्षक-शिक्षक अंतरक्रिया अभ्यासता येईल.

आंतरवासिता कार्य

कार्यक्रमाची रुपरेषा

(एकूण ७५ गुण)

माध्यमिक स्तरावरील व उच्च माध्यमिक स्तरावरील विविध विषय शिकविण्यासाठी कौशल्य संपादन करणे हे प्रात्यक्षिक कार्याचे प्रधान उद्दिष्ट आहे. छात्राध्यापकांच्या विविध शालेय बाबींचा मुलांच्या समस्यांचा आहे. या चार आठवड्यात पुढील प्रमाणे कामकाज करावे.

(१५ गुण)

१) पहिला आठवडा -

एका शाळेला भेट

(२० गुण)

२) दुसरा आठवडा -

- १) दोन्ही अध्यापन पध्दतीच्या तज्ञ शिक्षकांचे प्रत्येकी दोन पाठांचे निरीक्षण
- २) वर्गात चालणाऱ्या संपूर्ण ACTIVITIES चे निरीक्षण करणे.

(२० गुण)

३) तिसरा आठवडा -

- १) दोन्ही अध्यापन पध्दतीचे एक या प्रमाणे दररोज दोन पाठ घेणे.
- २) शाळेतील इतर उपक्रमात सहभागी होणे.

(२० गुण)

४) चौथा आठवडा -

दररोज दोन तास खालील क्षेत्रातील माहिती घ्यावी.

- १) भौतिक सुविधा
- २) शालेय दप्तर
- ३) ग्रंथालय
- ४) प्रयोगशाळा

उर्वरीत कालावधी शालेय उपक्रमात सहभागी व्हावे.

१) पहिला आठवडा

(चांगल्या किंवा आदर्श शाळा / संशोधन शाळेला भेट)

१) संस्थेचे नाव : जि. प. प्रा. परिषद प्राथमिक शाळा
छनगरवाडी ता. जि. नांदेड

२) पत्ता : जि. प. प्रा. केंद्रिय शाळा, छनगरवाडी.
ता. जि. नांदेड.

३) शाळेच्या मुख्याध्यापकाचे नाव : श्री. सोनटक्के भगवान
नारायणराव

४) शिक्षकांची संख्या : मुख्याध्यापकास मिळून एक शिक्षकांची
संख्या ८ आहे.

५) शाळेचा प्रकार / अनुदानित / विनाअनुदानित / मुलांची / मुलींची :

शाळेचा प्रकार जि. प. शाळा असून
शासनाद्वारे शाळा चालवली जाते. शाळेतील
विद्यार्थी संख्या देखील खूप प्रमाणात आहे.

६) शाळेची इमारत : शाळेची इमारत ही प्रशस्त असून,
सर्व सोई- सुविधा, कर्मखोल्या आहेत.

अ) बैठक व्यवस्था : शाळेची इमारत ही मोठ्या डांबीत
असून शाळेच्या कर्मचाऱ्यांसाठी बैठकांची
स्वतंत्र व्यवस्था केलेली आहे.

२) दुसरा आठवडा

अनुभवी शिक्षकांच्या अध्यापनाचे निरीक्षण ४ पाठ (अध्यापन पध्दतीचे प्रत्येकी २ पाठ)

पाठ घेणाऱ्या शिक्षकाचे नांव : सोळंके सुनिता मंडम विषय : हिंदी

शाळा : जि. प. प्रा. के. शाळा, धनगवाडी वर्ग - ६ वा

दिनांक : ४/७/२०२३

तासिका - २

पाठ निरीक्षण करणाऱ्या विद्यार्थ्याचे नांव : शेख करीम

निरीक्षकाचे नाव :

घटक : 'उपहार'

अध्यापन पध्दती :

१) प्रस्तावना : उदाहरण देकर और प्रश्न पूछें।

२) प्रश्न : प्रश्न पुछकर सक्ते जवाब का मौका दिया।

३) फलक कार्य : अक्षरों का आकार योग्य था। मुश्किल शब्दों का अर्थ फलक पर लिखा।

४) शैक्षणिक साहित्य :

५) शिक्षकाचे व्यक्तिमत्व : प्रभावशाली था। विद्यार्थियों को पाठ का आशय समझ में आया।

६) उद्दिष्टांची पूर्तता : अच्छे से हुई है।

७) विद्यार्थ्यांचे सहकार्य : अच्छा मिला है।

८) पाठासंबंधी सर्वसाधारण मत : पाठ अच्छा हुआ छात्रों को पाठ समझ में आया।

९) पाठासंबंधी उपयुक्त सूचना

३) तिसरा आठवडा (तासिका नियोजन)

तिसऱ्या आठवड्यात छात्राध्यापकाने रोज दोन तासिका घ्यावयाच्या आहेत या सहा दिवसात एकूण बारा तासिका घ्यावयाच्या आहेत. त्या तासिका खालील प्रमाणे घेण्यात याव्यात.

- ३ तासिका : पहिली अध्यापन पध्दती
- ३ तासिका : दुसरी अध्यापन पध्दती
- २ तासिका : कला कार्यानुभव
- २ तासिका : योगा आणि शारिरीक शिक्षण
- २ तासिका : मूल्यमापन (परीक्षा)

पाठाचे संक्षिप्त टाचण

पाठ क्रमांक : 4

इयत्ता : ६वी तुकडी : — दिनांक : 5/7/23 तासिका क्रमांक : 1

विषय : हिंदी पाठ्यांश : उपहार

पाठाचे उद्दिष्टे : १) उपहार की जाणकारी देणाऱ्या व्यक्तीं से परिचित करणे
३) पुस्तकी मित्र ४) पाठ का आशय समझना

शैक्षणिक साधने :

आशय (पाठ्यवस्तु) उद्दिष्टे व स्पष्टीकरणे	अध्यापक कृती (अध्ययन अनुभव)	अध्ययन अनुभव / विद्यार्थी कृती
उद्दि: पाठ से सिख लेना। श्रु: उपहार की जाणकारी देकर पाठ का आशय की समझ देना।	आप किसी स्थितिदार की शर्तों में जाते हो तो क्या आप खाली हात जाते हो, नहीं ना, कुछ ना कुछ देने के लिए लेकर जाते हो ना? क्या लेकर जाते हो? उसी गिफ्ट को हिंदी में 'उपहार' कहते हैं। उपहार बूझ करने के लिए, मान सम्मान, या अपनी श्रुति जाहिर करने के लिए दिया जाता है।	श्रवण करते हैं। गिफ्ट

शैक्षणिक साहित्य :

पद्धती , मूल्यमापन :

फलक लेखन : शिर्षकलेखन, कठिन शब्दों का अर्थ

प्राध्यापकाचा शेरा व सही :

४) चौथा आठवडा

(विविध सुविधा व अहवाल)

१) ग्रंथालय :

स्वतंत्र ग्रंथालय वगैची सुविधा
नव्हती.

२) वाचनालय :

वाचनालयाची सुविधा नव्हती.

३) मासिके :

शक्ति मासिका येते.

४) नियतकालिके :

—

५) वृत्तपत्रे :

हररोज शाळेमध्ये २ ते तीन
वृत्तपत्र येतात. लोकमत हे वृत्तपत्र
येते.

६) विशेष उपक्रम :

—

ब) पिण्याच्या पाण्याची व्यवस्था : शालेत विद्यार्थी व शिक्षक वर्गासाठी पिण्याच्या पाण्यासाठी 1000 लिटर च्या पाण्याची व्यवस्था केलेली आहे. पिण्याचा पाणी हा बोरिंग वेल च्या असून पिण्याच्या पाण्यासाठी तो पाणी वापरला जातो.

क) प्रसाधन गृहाची व्यवस्था : शालेच्या वरिष्ठोत्थाच्या इर प्रसाधन गृहाची व्यवस्था करण्यात आली असून मुला व मुनिंसाठी वेगवेगळे प्रसाधन गृह आहेत.

ड) सुरक्षिततेच्या संदर्भात सोयी सुविधा : सुरक्षेच्या दृष्टीकोनाने शालेच्या खोल्या ह्या स्वतंत्र असून मोठ्या ग्राउंड खोल्या समोर आहे. तसेच पाण्याची ही व्यवस्था केलेली आहे.

इ) पालक मेळाव्या संदर्भात माहिती : जि. प. प्रा. केंद्रिय शाळा धनगरवाडी येथे वर्षात पालक मेळाव्या होत असतात.

अहवाल लेखन :

सहयोग सेवाभावी संस्था,
अध्यापक महाविद्यालय विष्णुपूर, नांदेड
याच्या विद्यमानाने, जिल्हा परिषद प्राथमिक
केंद्रिय शाळा हनुगरवाडी, नांदेड, येथे
दि. 03/7/2023 ते 15/7/2023 दरम्यान
आंतरवासिता पाठ कावण्यात आले होते.

जि. प. प्रा. केंद्रिय शाळा हनुगरवाडी,
ही शाळा विद्यापिठाच्या समोर 2 ते 3 km
अंतरावर आहे.

दि. 3/7/2023 शेडी शिळ्वर
आमचा प्रथम दिवस होता. 10:00 वाजता
शिळ्वर परिपाठ होतो. शाळी शुद्ध
10:00 ला शिळ्वर पोहचले.

पोहचल्यावर आमच्या
लिथे मुले व आमचे शिक्षक व छात्र
अध्यापक मिळाले.

शेड्या वेळाला परिपाठ
सुरु झाला. परिपाठ हा वर्गान्वये
मुलांमार्फत होतला. सर्वाना एक एक
वासाही उपयुक्त Sand bar (स्फुरक)
ची सुविधा करण्यात आली होती.

10:00 ते 10:30 पर्यंत परिपाठ झाला
व त्यानंतर सर्व विद्यार्थी प्रसन्न होते.
मी इयत्ता 8 वा वर्गामध्ये शाळा होती.
त्यामुळे मी इयत्ता 6 वा मध्ये पहिली
तारिका बघायला गेलो. कामिमध्ये
सर्वप्रथम गव्यावर मी माझा व त्या
मुलांचा परिचय करून देतला. (कामि
एवढे 11 विद्यार्थी होते).

अहवाल लेखन :

सर्व परिचय आल्यानंतर
मी माझ्या विषयाची हिंदी तसे
वेळ्यास सुरवात करीन.

30 मिनिटे कधी निघून गेले हे
कळले नाही.

आमच्याकडून शकित
विविध उपक्रम व स्पर्धा वेळ्यात
आले होते.

‘झाडे लावा, झाडे उगवा’,
रांगोळी स्पर्धा, विविध स्पर्धा व परिक्षा
अशा विविध स्पर्धा व उपक्रम वेळ्यात
आल्या होत्या.

दि. 8/7/2023 रोजी
शालेच्या परिसरामध्ये झाडे लावण्यात
आली.

शालेची वेळ ही 10 ते 4
आहे आणि भोजनाची वेळ ही 12:45
ते 2 होती.

शालेत पोषक आहार घेऊन
अंतर्गत शालेमध्ये आहार दिले जाते,
कधी, थोडी तर कधी वरण भात,
मदकी, चना अशा विविध आहार
दिले जातात.

विशेष म्हणजे तेथील
स्वयंपाक तयार करणाऱ्या मावशी
आमच्या साठी सुध्दा ती भोजन
जास्तीचा तयार करत होता. अवधी
शारमागरम व स्वच्छतेचा व्याव
ठवू लागत. लवकर केलेले भोजन व
मावशीचे वरणणे जवळ लागते. तेवढेच
ह्या, जास्तीचे घेऊन फेकू नका हे मात्र
लक्षात राहिले.

अहवाल लेखन :

वृत्त 'Dance' चा कार्यक्रम पण
ठेक्यात आला.

ठेक्यात त्यामध्ये विविध स्पर्धा व कार्यक्रम
देण्यात आले. प्रथम व द्वितीय वर्षीय

या 12 दिवसांमध्ये
शिक्षक म्हणून काम करणे व
शिक्षकाच्या जबाबदाऱ्या पार पाडणे
वगैरे साक्षात्कारे अशा बाबी आत्माला
शिकण्यास मिळाल्या.

दि. 3/12/2023 ते
15/7/2023 दरम्यान शिक्षक म्हणून
कार्य करणे अशुभव बने, शिक्षविद्या
पद्धती काही वेळा लक्षात व ते
सुधारणे अशा अनेक गोष्टी शिकण्यास
मिळाल्या.

आमच्या आयुष्यतील शिक्षकी
पेश्यात जाण्यासाठी हा टप्पा खरोखरच
गुण महत्त्वपूर्ण होता.

